

O pogodbi z Ogersko.

Uže tedaj, ko so samo slutili, da vodstvo centralne vlade prevzame gr. K. Badeni, sodili so misleči politiki, da, če se zarez pozove on, zgodi se to pred vsem zastran obnovenja pogodbe z Ogersko. Poljak je dandanes za tako zadačo ravno takó prikladen, kakor za zunanjo politiko. Poljak soglaša s celokupnim sedanjim sistemom in ima nasproti Nemcem in Madjarom še to prednost, da se more postaviti kot primeren posrednik, kot nekak nevtralen sodnik nad ta dva privilegovana in gospodovalna naroda, ne da bi niti za vlas škodoval njunim nacionalnim, političnim in ekonomskim interesom. Poljak soglaša s temi interesi, ker so ti vsaj v tej dobi vsoporedni tudi z njegovimi interesi.

Pozvanje Goluchovskega in potem Badenija je pokazalo jako razločno na sedanje vreme občega političnega položaja in je moglo o tem stanju preveriti tudi tiste, ki ne morejo še razumeti, da sedanje izredno poštovanje Poljakov uže samo po sebi, torej bez odlikovanja posamičnih členov poljskega plemstva, najbolje označuje sedanji sistem. Iz tega smo mi uže leta in leta izvajali tudi postulate za postopanje slovanskih strank, in poslednje bi bile dolžne sesebno letos ovedeti se, kaj je njih dolžnost, kakó jim je treba urediti tudi taktiko. Pred nastopom Badenijevim smo povdarjali, da sedanji avstro-ogerski sistem hoče bezuslovno podaljšati sam sebi življenje, torej tudi nadalje obdržati državnopravno duvalistiško obliko. Ravno radi tega, ker je sistemu za ohranjenje status quo, dolžni bi bili slovanski voditelji postaviti tudi svoje postulate; ker gre za velike žrtve, bi morali pospeti se vendar na više, nego zgolj oportunističsko stališče, in poleg tega še na stališče kratkovidno sebičnih separatistov.

V resnici je gr. Badeni 10. dec. t. l. pri razlaganju in popolnjevanju svojega programa gledé na pogodbo z Ogersko izjavil se v smislu, da je treba sicer ščititi tostranske interese, da pa on smatra sedanji duvalizem za „eminentno neizgibno državno potrebo“, in da se mora upirati vsakateremu načelnemu nasprotovanju gledé na to potrebo. Gr. Badeni hoče torej pod vsakim uslovjem potegniti se za ohranjenje duvalizma, in, kakor se kažejo sedaj različne in odločilne stranke, ne bode mu težavno, da doseže cilj, za kateri je pred vsem pozvan. Stranke so tako razdejane, vrhu tega tudi sebične in bez vsake solidarnosti, druga nasproti drugi, da Badeni dobi večino za pritrjenje obnovenja pogodbe z Ogersko, ne da bi mu bilo treba deliti posebnih milostij, z drugimi besedami,

ne da te poslužne oportunističske stranke dobijo posebno ugodnih drobtin, ki bi količkaj odgovarjale žrtvam pri soglašanju za pogodbo.

Če pa tudi ne bodo nič pomagali opomini k dostojnemu postopanju, in če tudi bodo zlasti slovanski Hohentovci zunaj in znotraj konservativnega kluba valili na slovanske narode soodgovornost, da se zopet bez posebnih razlik obnovi pogodba z vstočno polovino cesarstva, vendar bi bilo napačno, ako bi kritika molčala nasproti nekaterim pojavljajočim se nazorom in trditvam gledé na tu mišljeno pogodbo.

Ako trdi ministerski predsednik Badeni, da je duvalizem eminentna neizogibna državna potreba, ne more to veljati absolutno, ampak ponajveč relativno, morda za sedanje razdobje. Monarhija je sestajala prej, nego se je vstvaril duvalizem, in tedaj ni nikdor priznaval take potrebe. Nasprotno, ravno nemški centralisti, na prvem mestu mnogokrat prelevljeni sedanji požidjeni nemški liberali so se najbolj upirali duvalizmu, in to je bilo po njih načelih tudi dosledno, ker so se šтели dovolj močne, da bi mogli tudi z jednotno centralizacijo ponemčiti nemške, pred vsem slovanske narodnosti. Schmerling in Leon Thun sta pa še l. 1885. v gospodski zbornici povdarjala ne neizgibno potrebo duvalizma, temveč odstranjenje istega duvalizma, da se država zopet postavi na trdna tla celokupne monarhije.

In še sedaj ni neoporečnih dokazov, da bi ne bilo uničenjé duvalizma primerniše, nego njungovo podaljšanje. Na Ogerskem je toliko gnjilega, da po mislih mnogih politikov bi bil sedaj čas še posebe ugoden za odstranjenje duvalizma. Seveda so stvari zamotane radi zunanje politike in potem tudi radi raznih trgovinskih pogodb.

Če pa se naglaša obnovenje pogodbe kot eminentna državna potreba, naj se dostavi omejenje v smislu, da je ta potreba relativna, za sedaj, in še ta le po nazorih na krmilu sedečih državnikov poleg tistih strank in narodov, ki imajo raznotere dobičke od duvalizma.

Pogodba z Ogersko je bilateralna, veže obe polovini cesarstva, in ravno to, da se obnavlja vsako desetletje, dokazuje, da imati obe polovini cesarstva svobodo, to pogodbo ponoviti, izpremeniti ali pa tudi izreči se proti njej; drugačnega smisla ta svoboda ne more imeti. Če ta pogodba ugaja gospodovalnim narodom, je pa protivna večini skupnega naseljenja cesarstva, in kdo more trditi, da je taka pogodba ugodna in v interesu celokupne monarhije?

Stranke, ki se načelno upirajo tej pogodbi, ali pa stranke, ki silijo na bistvene popravke te pogodbe, so

za bodočnost in trdno oporo monarhije, vsaj toliko lojalne, kakor tiste stranke, ki so se prelevile v svojem le preočitno sebičnem interesu v zagovornice duvalizma.

A tudi pri strankah, ki se obračajo proti duvalizmu, ni vse mišljenje v redu, in tu se nam zdi, da se začnejo načelno zagrešati tudi Mladočehi. Njih glavno glasilo je začelo na Ogerskem razločevati dve točki, nacijsko-politiško in ekonomsko politiko. Gledé na to, da Madjari zatirajo nemadjarske narodnosti, tolažijo se „Nar. Listy“ — odkritosrčno ali neodkritosrčno — da Madjari bodo sami prisiljeni popraviti notranjo politiko ter pravičnije, v smislu zakona ogerske ustave, postopati nasproti tem narodnostim; v gospodarskem pogledu pa je treba skrbeti za povoljno zaščito totranskih potreb in interesov.

V takih nazorih so vključena načela, o katerih ne moremo trditi, da bi dovajala slovanske narode k pravi ciljem. Ako hočejo Čehi priznavati duvalizem, potem popuščajo usodo slovanskih onstranskih narodnostij naključju, dvomljivi poboljšljivosti madjarskih šovinistov in tlačiteljev. Potem zapuščajo Slovake in popuščajo nadejo, da bi se Čehi in Slovaki kedaj združili v jedno in isto nacijsko-kulturno skupino, ki bi v narodnostnih stvareh imela svoj glavni skupni juristiški organ. Ako bi Čehi priznavali duvalizem, odrekli bi se tistemu stremljenju, ki ima v poslednjem cilju izvršenje nacijske avtonomije za vsak narod in sorodne odlomke pred očmi.

To bi bilo v protislovju celó z letošnjo narodopisno češkoslovansko razstavo, ki je bila sprejeta v svoj program tudi Slovake, ki so s svoje strani mnogo povišali pomen te znamenite razstave. A v še očitniše nasprotje bi prišli Čehi s svoje totransko politiko; kajti oni ne priznavajo sedanje ustave in stopajo v državni zbor z jedno in isto deklaracijo, stavljeno v smislu historijskega državnega prava češkega. Ako Čehi zanikajo totransko ustavo, kakó bi mogli priznavati sedanji duvalizem?

Res je, da so bili pred duvalizmom Čehi in Hrvati toliko separatistiški in zajedno lehkoverni, da so se potegnili za historijsko pravo Madjarov jedino z namero, da bi tudi Madjari pomagali Čehom in Hrvatom. Ko bi bili Madjari dosegli le omejen politički okvir, v smislu bolj ponižnega federalizma, ki daje skupnosti, kar je skupno, in pridržuje za se le, kar je specijalno deželnega ali v obče za skupnost neodločilnega, potem bi mogli Čehi in Hrvati pomiriti se z relativno samostalnostjo Madjarov; takó pa je duvalizem vse preobrnil, in poleg duvalizma ni pravega izhoda za slovanske narode. Nacijska avtonomija in historijska državna prava morejo pravilno vstvariti svoje juristiške organe in zasnovati primerne avtonomne okvire jedino z odstranjenjem duvalizma. Poslednji, dokler ostane pri svoji sedanjí moči, bode vedno zagovodja, zabita med slovanske narode, začasno na korist vsem sedanjim gospodovalnim narodom, naposled pa za plén na pangermanskem morju.

Prave slovanske stranke bi ne smele nikdar priznavati duvalizma, ne gledé na to, da slabi tudi celokupno monarhijo. Prava solidarnost med avstro-ogerskimi Slovani je nemožna, je bez praktičnega pomena in je torej tudi neodkritosrčna, ako ti, ki povdarjajo to solidarnost, priznavajo zajedno sedanje razkrojenje monarhije. Tudi Mladočehi imejo dolžnost, ne le iz gospodarskih, temveč tudi iz svojih specifično političkih, potem pa nacijsko-politiških vzrokov, kot prava slovanska stranka, pobijati duvalizem, in zato bi bilo napačno, ako bi radi malenkostij in občutljivosti ne skušali združeno postopati z vsemi frakcijami, ki nasprotujejo duvalizmu.

Slovanska opozicija je sicer prešibka, da bi sama mogla zmagati nasproti obnovljenju pogodbe. To svobodo bode pa imela, da povzdigne svoj glas v opomin Madjarom, da totranski Slovani le tedaj privole v podaljšanje pogodbe, ako prenehajo Madjari brutalno postopati proti nemadjarskim narodnostim, in ako se zavežejo moralno, da bodo izvrševali vsaj ustavni zakon o narodnostih od l. 1868. Da pa se morajo slovanske stranke braniti dosedanjih bremen totranske polovine na korist Oggerski, to se dolžne zahtevati tudi kot separatistiške stranke v interesu narodov, katere zastopajo, in na to stran jim bodo odkritosrčno pomagale tudi antisemitske stranke nemške narodnosti. A zato je treba pripravljati se!

Iz državnega zbora.

Poročevalec v proračunskem odseku, posl. Szczebanowski izgotovil je poročilo odseka o državnem proračunu. Državnih dohodkov je 663,752.808 gl., stroškov 662,817.082 gl., ostane torej prebitka 935.726 gl. Poročilo razpravlja nadalje finančni in gospodarski položaj države. Od leta 1889. zvišali so se davki za 52.7 milijonov, torej vsako leto za 10.5 mil. Poročilo povdarja, da raste v državi konsumna zmoglost, a konstatuje manjšanje trgovske bilancije. Od l. 1891. zvišal se je uvoz za 83 milijonov, izvoz pa samo za 9 milijonov.

Poročilo ne taji, da se v teh letih naša industrija ni povzdignila v istem razmerju, v katerem je rastla konsumna zmoglost prebivalcev. Dalje zagotavlja, da zadnji polom na borzi ni vplival na državne papirje, katerih kurz je skoro bez izjeme ostal isti. V državnih blagajnah je bilo koncem l. 1894. 211.4 mil. gl. Gledé tega denarja sklenil je proračunski odsek pozvati vlado, naj s pomočjo poštne hranilnice in drugih bančnih institutov skuša spraviti ta mrtvi kapital v cirkulacijo.

V seji dne 5. t. m. je stavil posl. Pernerstorfer nujni predlog, ki pozivlja vlado, naj takoj po završenem posvetovanju o zakonu gledé rudarskih nadzornikov predloži zbornici načrt o volilni reformi.

V seji dne 5. t. m. končala je zbornica generalno debato o zakonu gledé rudarskih nadzornikov. Na to je prešla v specijalno debato. Koncem seje stavil je posl. Lienbacher nujni predlog, naj se sestavi posebno poročilo o tem, kedaj so se ustanovili sedaj v drž. zboru obstoječi odseki, koliko sej so imeli, in koliko je takih poslancev, ki so ob enem člani večih odsekov. Preosnove je v tem oziru v resnici nujno potreba. Seje mnogih odsekov so namreč nesklepčne radi tega, ker se jih poslanci ne morejo udeležiti vsled tega, ker so ob enem člani odseka, ki ima isti čas sejo. Dalje pa vlada v državnem zboru ta čudna navada, da poslanci, ki ne pripadajo kakej posebni parlamentarni skupini, ne morejo priti v noben odsek.

V seji dne 6. t. m. stavil je posl. dr. Bäreuther nujni predlog, naj se premeni in popolni zakon z dne 19. dec. 1862. art. 62. z „zakonom v zaščito volilne svobode“. Predlog Bäreutherjev je naperjen proti vsakemu pritisku na voljo volilcev in vsem nepoštenim agitacijam. Posl. Romančuk i. dr. interpelovali so vlado radi izseljevanja kmetov iz Galicije. Mladočeh gr. Kaunice govoril je proti predlogu posl. Falkenhayna, da se podredé rudarski nadzorniki rudarskim glavarstvom, in izjavil, da bode glasoval zoper zakon, ako se sprejme njegov predlog. Rudarski nadzorniki morajo od drugih uradnikov biti nezavisni, če se hočejo ozirati na želje delavcev. Predlog gr. Falkenhayna je

bil na to odklonjen. Sploh so posebno mladočeški poslanci v specialni debati zahtevali, da morajo biti rudarski nadzorniki zmožni vseh onih jezikov, ki so v dotičnih krajih v rabi. V teku se je pa sta prišla v razpravo tudi omenjena nujna predloga posl. Pernerstorferja in Bareutherja. Pernersterferju je odgovoril Badeni, da se hoče napram zbornici v teku štirih dni obvezno izjaviti glede volilne reforme. Dr. Brzorad je izjavil, da ni zadovoljen z odgovorom ministrov. On hoče pojasniti od ministra, ali bo ta volilna reforma tudi pravična. Badeni more volilno presnovo na podstavi svoje izjave zavlačevati, kakor hoče. Mladočehi so glasovali za splošno, jednako in neposredno volilno pravo in hočejo, da vlada označi jasno svoje stališče proti tej zahtevi. Zanimiva je bila kontroverza med Mladočehi in dr. Luegerjem, ki je prvim očital, da skušajo v novjšem času pridobiti naklonjenost vlade. Odgovoril mu je dr. Kaizl in označil njegov govor kot izraz osebnega nasprotstva. Odklanjal je prešernost Dunajskega antisemita, ki se ne spominja, da ima njegova stranka mnogo uspehov zahvaliti ravno Mladočehom, njih zvestim in zapnim nasprotnikom koalicijske vlade. Govor dr. Kaizla napravil je tak vtis, da ni dvoma o tem, da je Lueger doživel ob tej priliki občuten moralen poraz. Zbornica je odklonila nujni predlog poslanca Pernerstorferja. Predlog dr. Bareutherja glede zaščite volilne svobode se je odkazal kazensko-pravnemu odseku. Debata o nujnosti njegovega predloga — za katero se je izrekel tudi Gleispach sam — podaja živo sliko o volilni svobodi v Avstriji. Govorniki so spravili pri tej priliki na dan očitne nezakonitosti, ki so se godile ob priliki volitev v Dunajski občinski svet, v češki dež. zbor in gališke volitve posl. dr. Trachtenberga v drž. zbor, ki pa se kljub temu na podstavi dosedanjih zakonov ne morejo prosledovati kazenski. Posl. Biankini je interpeloval vlado, zakaj Lloyd ne vzprejema v svojo službo nemškega jezika nevesčih dalmatinskih kapetanov. Posl. Menger je interpeloval vlado vsled razpisa mesta poštarjev v okrajih Engelsberg in Niklasdorf v Šleziji, v katerem se zahteva znanje tudi češkega jezika.

Trdil je, da sta oba imenovana okraja izključno nemška, in označeval na podstavi tega postopanje vlade kot zlorabo.

Iz Hohenwartovega kluba je izstopil tudi štajerski poslanec baron Morsey in se pridružil katoliški ljudski stranki. Pomenljiva je izjava Badenija v odseku za službeno pragmatiko. Na interpelacije radi znane uradniške naredbe grofa Kielmansegga je Badeni priznal, da imenovani odlok ni dosegel svojega namena, in da ni bil umesten, da pa ga kljub temu noče razveljaviti, ker se ž njim ni kršila niti jedna določba državnih osnovnih zakonov. Obečal je, da predloži v kratkem predlogo o povišanju uradniških plač, o urejenju pokojnin in o disciplinarnem postopanju.

Generalno debato o državnem proračunu porabili so tudi letos različni govorniki, da označijo svoje principijalno stališče proti vladi ter izrazijo svoje želje. Izmed Čehov je govoril prvi dr. Stransky in povdarjal, da prej ni misliti na spravo v narodnem oziru, dokler ne pridejo v veljavno načelo enakopravnosti. Vlada je sicer dala Čehom posebno vseučilišče, a to vsaj sedaj ni nacionalen zavod. Tožil je o preziranju češke narodnosti na Moravskem. Moravski Čehi so v dež. samoupravi povsod v umetni manjšini. Naposled je apeloval na češko plemstvo, naj se modernizuje in ne obliči v zastarelih predsodkih in navadah. Posl. Gregorčič se je pritoževal radi nezakonite in nejednake uprave na Primorskem, specialno na Goriškem. Nadeja se, da vlada odstrani uradnike, kateri slovenskega jezika

niso zmožni, in v tej nadi bo glasoval za proračun. V imenu Hohenwartovega kluba je govoril opat Treninfels, ki je povdarjal, da je pojemanje verskega prepričanja vzrok socialni bedi. Schlesingerjev govor je bil naperjen proti Židom in Magjarom.

„Rusija in zahodni Slovani“.

(Konec.)

Iz vsega tega seveda sledi, da so Rusi malovredni. Proč z njimi! Povsod, na vsem svetu naslanja se mali, slabotni na velikega, močnega. Samo avstrijski Slovani naj bi tega niti moralno ne smeli!

Sedaj pride še le pravo: „Vsako slovansko pleme naj se po svoje razvija“, propevduje bezimnik. To je oni partikularizem, ki je stal Čeha polovico, Slovence pa $\frac{1}{10}$ njih nacionalnega teritorija! Da je osrednja Evropa tje do Tirolskega, Turinškega, Hamburga bila slovanska, je zgodovinska resnica. Cela Prusija in Nemčija izrastli ste na grobih zapadnega Slovanstva.

K slepu pa pride hudičovo kopito — tendencija celega dopisa. „Slovenci, Čehi, Hrvatje naj bi se rajši oklenili Poljakov, in kmalu bi se za Slované v Avstriji na bolje obrnilo, potem mi se moramo v politiki — lojalno obnašati“. Torej, doslej so bili cislitavski Slovani nelojalni; beseda „potem“ je biser denunciacije. Dolgega psovanja proti Rusiji kratki smisel je: nikakega ponosa, nikake moči ne zajemljí iz bratstva z ruskim 120.000.000 močnim carstvom, nikake opore ne pričakuj od njega (glej l. 1848.), ampak izpovej se veleizdajalskega greha — rusofilije — potresi glavo s pepelom, ukloni svoj tilnik do tal in podvrzi se poljskemu vodstvu!

„Poljaki so na dvoru (pač pri dvoru) priljubljeni, in to po pravici, ker so bili vedno zvesti Avstriji in cesarju (glej zgorej Benedek in Košut), ker so se v državnem zboru takó vedli, kakor so želeli višji krogi“, tako piše bezimnik. Tu nastaja vprašanje, kje je tu tisto „ustavno“ življenje, kje razloček med temi Poljaki in „ruskim muzikom, katerega vsa politična vednost sestaja v tem, da „uboga carja v vseh rečeh“?

Gre torej tu za novo koalicijo pod vodstvom Poljakov (Badeni); samó naj nastopijo sedaj morda Mladočehi, ki so izpodrinili Staročeha.

„Ako bi Čehi, Poljaki, Slovenci, Hrvatje in katoliški Nemci v Avstriji vkup držali, potem jim je v Avstriji za vse čase zagotovljena ravnopravnost in celó prva beseda“, tako završuje po prahu plazeči se bezimnik.

Imenitno! Torej Lahi, Nemci, Magjari pridejo kljub vsemu skrivnostnemu šepetanju še-le v drugi vrsti v poštev. Z ozirom na to obljubo moramo reči: Kdor to veruje, plača 5 gld. kazni ali pa dobi 25 palic na tisti del telesa, s katerim čitatelji „Mirovi“ — vsaj po mislih bezimnika — mislijo. Pod Taaffejem bila je koalicija, kakoršno predlaga bezimnik, uže gotova. Kakošen sad je prinesla? Nobenega. Zveza s Poljaki privedla je Staročeha k Dunajskim punkcijam, t. j. staročesko stranko do razpada, ker so bile punkcije odkritosrčne le za nemško, Slované opravljajočo manjšino na Češkem, za Čeha pa skleda polna leče.

Zakaj ni teh punkcij nikdor privoščil onim deželam (n. pr. Štajerski, Koroški), kjer so na tihem nas spodkopavajoči Nemci v večini, Slovani pa v manjšini? Torej vse uklanjanje ni izpriodnilo obrekovalcev. Poljaki so nezmožni ljudje. Ustanovili so sicer velesilo na razvalinah Rusije, te razvaline pa je provzročilo mongolsko orožje. Poljaki so

torej ulovili mrtvega medveda. Kljubu svoji velesili so Poljaki, ne da bi prelili kaplje krvi, odstopili mali Brani-borski svoje nacionalno ozemlje od Labe do Odre (glej poljsko zgodovino krakovskega, torej poljskega profesorja Bobrzińskiego), ruski car Aleksander III. pa je izjavil srbskemu poslancu nedavno pred svojo smrtjo osebno: „Ruska politika ima nepremakljivi smoter, da se ne odtuji niti ped slovanske zemlje“.

Toda mi ne nasprotujemo zaradi nasprotstva. Priznati hočemo, da želita Goluchowski in Bađeni avstrijskim Slovanom pribaviti zasluženno prvo mesto, če 1. izvedeta češko državno pravo, ki po besedah Déaka, ustanovitelja ogerske nagodbe, ni za las slabše nego ogersko, in 2. če izvedeta punktacije, podobne sedaj uže pokopanim Dunajskim punktacijam, in sicer v onih deželah, kjer so Slovani v manjšini, Nemci ali Italijani pa v večini, seveda tudi v Galiciji, če torej izvedeta nacionalno avtonomijo, potem odložimo orožje. Za sedaj pa ponavljamo malorusko poslovice:

„Daj Bog našemu teljati
Vólka pómaiti!“

A. L. M. Leskovec.

Z*) ozirom na opombo v št. 46 na str. 427 o „nekem gospodu Murku“, ki se pač tiče moje osebe, prosim, da natisnete sledeči popravek:

*) Ta popravek smo priobčili v vsem neizpremenjen; ali potrebuje tudi on popravka, vedel bode najbolje naš g. sotrudnik, ki se je pokazal doslej vedno vestnega in natančnega poročevala.

Op. ur.

1. Jaz nisem „potoval več mesecev“ po Ruskem, ampak živel sem tam celih 18 kot štipendist dunajskega vseučilišča in na svoje stroške, da študiram ruski jezik in književnost. „S svojim pohodom“ sem „počesčeval“ le knjižnice (tudi na Volgi v Kazani) in učenjske kroge, v katerih so me povsod in vselej najlepše sprejemali. Sad mojega takratnega dela tiči v razpravi „Die Geschichte von den sieben Weisen bei den Slaven“ (Sitzungsberichte dunajske akademije knj. CXXII.) in v podobni razpravi v „Radu“ (knj. C) jugoslovanske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu. Na podlogi teh del sem dobil tudi od ruske akademije nalogo, naj izdam pri nji ruske tekste „o semi mudrecach“, česar žalibog do danes nisem mogel izpolniti. Po takem nisem „hotel osrečiti Rusije z nemško kulturo“, še manj je kdo v meni zavohal „kulturonosca“; torej tudi nisem mogel „izginiti“ in Rusija meni ni mogla biti „nehvaležna“.

2. Jaz nikoli nisem napisal niti besedice, ki bi bila inspirirana od kogakoli. V Szešov „Tagblatt“ in v „Neue freie Presse“, sploh nikoli nisem pisal niti besedice, v „Presse“ pa samo te-le podlistke: o S'enkieviczewem romanu „Bez dogmatu“ (1891, št. 16), o Miklošičev nekrolog (št. 75), o Jirečkovi knjigi o Bolgariji (št. 127), o Moskvi in Peterburgu (št. 195), ko so časniki kvasili, da bo preložena stolica v Moskvo, in o „Avstrijcih“ (t. j. razkolnikih) na Volgi (št. 256). Po tem pa nisem imel niti časa niti volje še za take časnikarske članke, tem manj pa za politične.

3. Odpadejo torej vse opazke o mojem znanju ruskega jezika in krivih citatih. V mojih člankih v „Ljubljanskem Zvoru“ l. 1889 je bilo res več neprijetnih tiskarskih pomot, ki so pa v posebnih odtiskih popravljeni.

4. Uradna služba v kakemkoli avstrijskem ministerstvu za Slovana ni „podarjen krah“, saj nismo državljani samo za to, da plačujemo davke in dajemo vojake. To službo kakor tudi učiteljstvo rusčine na c. kr. javnem učilišču za vzhodne jezike in slovenščine na c. kr. Terezijanski akademiji je pa meni prineslo le moje znanje.

Na Dunaji, 10. decembra 1895.

Dr. Matija Murko.

Iz poezij Frana Levstika.

Deklica i ptič.

Dekle je zajemalo v vedro vode,
V kovano vedro vodiče hladne;
Pogleda se v vodo, uzre si obraz,
Začudi se svojemu licu ta čas:
„Lepote, ki jo na obrazi imam,
Za tri gradove bele ne dam!“

Po vejici skakal je ptiček vesel,
Ter dekleci mladi peti začel:
„A kedar bi jeden pravi prišel,
Vso tvojo lepoto zastonj bi imel!“

„Kar poješ mi, ptiček! to sama je laž;
A vjeti ne morem te, perje imaš.“

„Da moje peruti imela bi ti,
Denes preletela bi hribe, dolí;
A kder bi se tebi po volji dobil,
A najsi ubožec največji bi bil,
Pod tremi mu gradi lepote podaš,
Katere na svojem obrazu imaš.“

To rekel je ptiček ter letel iz vej,
Iz vej pa pod nebo, pod nebo naprej.

Dekle za njim gleda i reče mu to:
„A kaj, ko ne bilo vse res bi takó?
Ptič leta nad nami ter vidi ljudi,
Ve dobro, kakó se po svetu godí.“

Izvirnik.

Дѣвица и птичъ.

Дѣвѣла не занимало въ вѣдро воде,
Въ ковано вѣдро водица хладне;
Поглада са въ вода, узре си образъ,
Зачуди са своему лицу та часть:
„Лѣпоте, кій ж на образъ имамъ,
За три градове бѣле не дамъ!“

По вѣницъ скакалъ не птичекъ веселъ
Теръ дѣвлицѣ младѣ пѣти началъ:
„А кедаръ бы еденъ правый пришелъ,
Всѣ твоѣ лѣпотѣ застонъ бы имѣлъ!“

„Каръ поешъ ми, птичекъ! то сама не лажъ;
А вѣати не морешъ та, перѣ имашъ.“

„Да моя перути имѣла бы ты,
Денесъ прелетѣла бы хрибо, доли;
А кдѣрь бы се тебѣ по волѣ добылъ,
И найси убожѣнь наибѣхъ бы былъ,
Подъ трѣми му грады лѣпоте подашь,
Катѣре на своемъ образѣ имашъ.“

То рекалъ не птичекъ теръ летѣлъ изъ вѣй,
Изъ вѣй на подъ небо, подъ небо напѣй.

Дѣвѣла за нѣмъ глѣда и рече му то:
„А кай, ко не было все рѣсь бы тако?
Птичъ лета надъ нами теръ види люди
Вѣ добро, како са по свѣтѣ годи.“

Ламурскій.

Дѣвушка и птицы.

Переводъ.

Красавица черпала воду ведромъ;
Ведро жестаное блеститъ серебромъ;
И глянула въ воду и видитъ свой ликъ —
И гривымъ румянцемъ зардѣлася вникъ
И молвить: „Красна и притожа я вирамъ,
И за три я града красы не отдамъ!“

Веселая птичка въ сирени густой
Вдругъ пѣсню заплѣла красавицѣ той:
„Ахъ, еслибъ явился тутъ сѣблѣй юнакъ,
Онъ взялъ бы красавицу, взялъ бы и такъ.
Но еслибъ и былъ онъ — убогій, босой
Коль сто, красавица, суженый твой —
Ему бы свою ты красу отдала
И въ хатѣ простой съ нимъ счастлива была!“

Пронѣла, то птичка — и порхъ въ небеса,
Ей вслѣдъ поглядѣла дѣвица — краса
И молвить: „Быть можетъ случится и такъ,
Что будѣтъ мнѣ дорогъ убогій бѣднякъ:
Летая вездѣ, ты людской чародѣй,
Всего насмотришься и знаешь людей.“

Н. Бергъ.

* „Свѣтъ“, Nr. 251, 1895.

Hrèn iz Gradca.

Modroslovcu.

Ker studiraš modroslovje,
 Dam ti svet: močno se uči —
 Zveči klasike in kópja
 Grško-rmška krepko súči.
 Ko boš dobro to predelal,
 Logiko srénó pograbi,
 No, za njo pa dušeslovja
 Knjige temeljito rabi.
 In ko prideš tako daleč,
 Da tepčavost vidiš svojo,
 — Kar menda ne bo še jutri —
 Pripoznam modrost ti tvojo.

Prekomurcu.

Čil fantek,
 Lep gvantek,
 Domisljav ptič —
 A drugega — nič!

Licemercu.

(Varijanta.)

Kaj boš za mano hódil?
 Kaj druge za nos boš vódil?
 Pa bi bil raje doma ostal,
 In krinko z obraza dejal.

Veternjaku.

Tudi njemu ne bode na kvar!
 Vganite, vganite ga slavna gospóda!
 Časih je led, in časih sopar,
 Zraven seveda pa vedno — voda.

Mogotcu.

Z avtoriteto gimnazijske discipline
 Ovenčan stópi nekda pred klopi,
 In paglavcem razkladač vsemogočne volje,
 Kar divni tvoj pogruntal je ženij.
 A če pri nas kdaj volja te oblástna prime,
 Da nas ex cathedra bi rad učil,
 Pomisli, če bi kdo bil paglavec med nami,
 Le ti jedini paglavec bi bil!

Kravželnu.

Ej revež, ti dvakrat si „tukaj“ zavpil,
 Teda ko je bog neumnost delil.

Alastor.

Vani sjever.....

(Gđjici Z. D.)

Vani sjever ljuto brije
 Žigú smrtnu pjesmu poje,
 A meni se iz sna dižu
 Uspomene davne moje....

Ljubio sam i ja nekoč
 — Al' je tomu davno veće —
 Plavu kosu, crne oči
 S puno žara, s malo sreće....

Dragcu.

Dragec, ti igro pústi —
 Ali ne gibli čeljusti,
 Ker časih reči takó naleté,
 Da pride jezik pod lastne zobé.

Leposlovcu.

Škoda, preljubi bibliotekar,
 Kakó bi pristojal ti črni talar!

Zaljublencu.

O kakó se je spremenil,
 Kak je bil pred jednim letom,
 Ko še ni poznal ljubezni.
 Ni še klečal pred dekletom.
 A sedaj?! — iz prsij burnih
 Vzdihljaj se za vzdihom krađe,
 In počasi preko nosa
 Leze mu do gole brade.
 Zadnja iskra mladoletja
 V njem se mu je udušila,
 Kar ljubezen ta iskrena
 V srci se mu je zvalila.
 Ranjki Werther proti njemu!
 Bog me, same renomaže!
 Poslušajte in pogledajte,
 Kaj nam tehničar pokaže!
 Ker ljubezen je velika,
 Previsóko ni število,
 Za nesrečnega Zorina,
 „Sedemosemdeset kilo“.

Pa sad slušam pusta srca,
 Kako sjever pjesmu poje
 Te mi budi iz sna tvrda
 Uspomene davne moje....

M. Kalnički.

Ob izviru kamniške Bistrice.

Sedeli smo na mehki, zeleni travi tam ob izviru kamniške Bistrice. Težki, dasi majhni oblaki podili so se pod nebom ter prikrivaje nam žgoče avgustovo solnce, plašili nas, da nam bodo še nagajali, vračajočim se v mesto. Nas je bila večja lepa in prav prijetna družba. Lica so nam žarela od dolge hoje, nam ženskimi bili so lasje zlezli na vrat, a klobuki, odičeni z nabranimi svežimi cyclameni, pomaknili se za lasmi daleč nazaj. Sedeli in ležali smo v slikovitih pozah tam ob griču ter, razpravljaje v prvi vrsti hrvatsko in slovensko slovstvo (bili smo Slovenci in Hrvatje), čakali, da nam pridna kuharica pripravi ogerski gulaš s kranjskimi žganjci.

„Žal, da ni nihče iz med nas slikar!“ pravi mahoma hrvatski profesor bogoslovja.

„Osobito bi jaz pripomogel k efektu lepe slike“, pravi drug Hrvat, viši uradnik, in se zasmije. Ležal je na trebuhu, a glavo, ki mu je bila niže od nog, držal je privzdigneno, da nam je govoré gledal v obraz. Bil je okolo štiridesetih, dolg in slok s črno brado, črnimi očmi in črnimi lasmi. V mestu bil je bolj záse, a ko je prišel v družbo, znal je je zabavati izvrstno in tudi onega dne je pridno pomagal uže takó zabavni hrvatski trojci.

„Ako ne slike, imamo lahko novelo o današnjem izletu“, pravi mlad Hrvat ter se ozre va — me, a za njim vsi drugi. „Nedostaje nam konflikta“, odgovorila sem jaz vsem vprašajočim pogledom. „Konfliktu je kmalu pomagano“, oglasi se starejšina vse družbe Hrvat Dobrota. „Gospodičina Margareta zaželi lepega rododendrona ali snežnih planink tam visoko nad skalo; njen chevalier, ki jo danes spremlja zvesto, gre po nje po najkrajšem, a tudi najnevarnejšem potu; ko je uže skoro dosegel usodepolne cvetke, izpodrsne mu noga in z groznim vsklikom: Margareta! je on zopet ob vznožju planin — mrtev“.

„To se uže opeva v nemških pesmih, ne bilo bi novo dovolj“, pravi oni slovenski chevalier, ki bi imel staviti svoje življenje v nevarnost za lepo Margareto.

Med tem sva pa uže midva z višim uradnikom govorila o gledališču, raznih operah in dramah. Ne vem, kaj sem rekla o ženah, ki se posvetijo gledališču, ali v svesti sem si, da nisem mislila nič slabega, pa on je uže bil ves razvnet. „Gospodičina, po nekaterih sodite vse, in ko bi tudi vse bile take in le jedna ne, niti tedaj nimate pravice govoriti v obče, pregrešili bi se zoper jedno, zoper isto samo“...

Umolknili so tudi vsi drugi, in vsi smo gledali zardeli — običajno bleđi njegov obraz — in njegove žareče plamteče oči.

„O isti jedni znate vi, gospod Barčič, izvestno kaj zanimivega, povejte nam, povejte!“ prosila sem, da se rešim neljubega položaja, v kateri so me spravile njegove glasno in karajoče govorjene besede, „morda radi „iste jedne“ ste še vedno „tako?“ „Ko sem srečno dovršil šole“, pričel je gospod Barčič ter se obrnil na bok, a glavo podprl z dlanjo, „dal mi je oče veliko vsoto denarja in poslal me v svet, da vidim na moje oči to, o čemur sem se učil, da uporabim priučeno teorijo v življenju.“

Obrnil sem se, kakor običajno vsi, najprej na jug. Italija me je mikala uže dolgo poprej radi svoje umetnosti, neprecenjenih umotvorov in tudi radi svoje povesti. Mlad sem bil še jako, življenje poznal sem samo iz knjig, in ker sem bil malone vedno pred očmi svojim roditeljem, bil sem vzor mladenič, naiven in prav nič ne domisljav. Spotovanja pisal sem na večer domov dolga, dolga pisma, polna ognja in oduševljenja; saj se mi je godilo kakor slepcu, ki ve vse o svetu, katerega so poučili o vsem, in mahoma izpregleda.

Kar sem čital z mrtvimi črkami, o čemur sem sanjaril nad odprto knjigo ure in ure, vse to mi je stalo sedaj pred očmi. Komaj sem si do dobra ogledal jeden kraj, gnalo me je uže dalje, dalje. Črez hribe, črez plan, črez morje, na vse strani bil mi je pot odprt, in jaz sem gledal, da sem dobro uporabljal priliko. Na ljudi in čudno kaj ne? — tudi na ženske — oziral sem se le malo, zanimalo so me le radi znanja njih šege in življenje. Prepotoval in pregledal

em uže vso Italijo, ko doznam, da se bode pela v kratkem v Milanu najnovejša Verdijeva opera v prvič. „Porečete mi morda, da sem razvajen, ali tako je: vsaka „primicija“ me zanima, vse ima za me več vrednosti, v glasbi pa toliko bolj, ker je moj živelj.

Iz južne hitel sem zopet v severno Italijo, in to tem rajši, ker je bila primadonna s priimkom na „ovna,“ kar mi je dalo takoj misliti, da je Slovanka, in uže tedaj me je ogrevalo, kakor sedaj, vse, kar je bilo Slovanskega.

Nikdar ne pozabim. Bil je četrtek. Meni se je zdelo, da praznuje vse mesto, in naznanila na zidih z modro barvo, zdelo so se mi zlata. Menil sem, da vsak vidi le to, da vse govori le o tem. Mnogo je bilo na tem tudi resnice. Gledališče bilo je krasno videti. Od blizu in daleč prišli so k tej umetniški novosti razni bogataši, umetniki, ljubitelji umetnosti in tudi navadni ljudje. O operi razpravljalo se je mnogo, nekaj se je vzprejelo z vzklikom in entuzijazmom, nekaj hladneje, ali o njej, o onej „ovni“ — bila je res Rusinja — šel je le jeden glas, da je nedosežna, da je jedina. Njen glas je bil mehak in vendar takó močan, njeni tihi glasovi božali so vam srce, a visoke in glasne note šle so do neba.

Vse odobrovanje, ploskanje in klici velikej, umetnici zdelo se mi je, da velja vsemu slovanstvu. Drugi večer šel sem zopet. Krasne cvetice, dragoceni darovi poklanjali so se divnej umetnici — bila je angeljsko krasna — a ona je vzprejemala vse takó ravnodušno, le lahek poklon in lahek nasmeh bilo je njena zahvala. Ugajalo mi je to mnogo bolj, nego ono obično italijansko metanje poljubcev, s kojim pretiravajo umetnice svoje zahvaljevanje. Evo, mislil sem si, kakó zna Slovanka biti ponosna! Kedar je bila predstava, šel sem vselej, in ni na misli ni mi bilo, da bi ostavil Milan prej, predno odide ona.

Pred njenim stanovanjem stale so ob vizitnih urah dvovprežne kočije z grbi in vezlji*), tudi navadni izvoščeki stali so pred njenimi vrati, z jedno besedo: vsi možje so bili vneti za njo, in to še bolj za to, ker je ona sprejemala vse le z neko malomarnostjo, in nobeden ni mogel si reči, da bi bil pri njej bolj v milosti kot drugi. Celó ženske niso znale nič slabega o njej razven, da je prevzetna. In ta „led“ očaroval je občinstvo od večera do večera bolj, in ponavljanju one opere ni bilo ne konca ne kraja. Jaz sem taval ves dan okrog kakor izgubljen, vse starinske umetnosti izgubile so mahoma za-me svojo vrednost, a moja pisma na dom bila so vedno krajša in redkejša. Le ko se je jelo nižati solnce, tedaj sem oživljal, a večere, ko se je vršila predstava, bil sem srečen.

Med dejanji belil sem si glavo, kako bi šel k njej, ter za trdno sklepal, da se jej predstavim drugega dne, a ko se je prikazala na odru takó divna, takó vzvišena, tedaj sem se zbal svojih mislij. Občudoval sem na njej vse: njen glas, način petja, obrazek njen, stas, njeno kretanje in celó obleko njeno.

Ko sem hodil mimo njenega stanovanja, in je ona stala slučajno pri oknu, tedaj sem si želel, oh, kako želel! da jej pade robec ali kar si bodi na ulico. Nič takega ni mi privoščila usoda. Nekega dne se vendar ohrabrim, in ko ne vidim pred vrati nikakega voza, stopim v vežo hitro, da bi se ne premislil, tekem po stopnjicah, pozvonil in stal v predsobi. Ko se mi je prikazala v domačem oblačilu lepa kakor na odru, ponosna kakor kraljica, blebetal sem nekaj o neizrecni želji, poznati jo bliže, da spoznam ne le tako stavljeno in slavno umetnico, ampak še hčer bratskega mi naroda. Prikimala in nasmehnila se mi je takó otroški zadovoljno (zapazila me je med svojimi čestitelji; in tudi to me je razveselilo), meni se je zdelo, da celó bolj zadovoljno, nego kedar so jo obsipali s cvetjem. Povedal sem jej, da potujem, in da me le njena umetnost drži takó dolgo v tem mestu, povedal, kako se ponášam z njenim imenom, da sem Slovan. Od časa do časa razvezal se mi je jezik, zbežala vsa plašnost in vse ono, kar sem sanjal takó dolgo vsak dan, kar mi je bilo v glavi in srcu, kakor naučena lekcija, šlo mi je raz jezik. Govorila sva italijanski, bila je zgovorna tudi ona, in jaz sem čutil,

da jej je na meni nekaj po všeči. Slovanstvo in oduševljenje za njo morda? Moja odkritosrčnost in otroška naivnost, ogenj, s katerim sem govoril o lepej umetnosti? Ne vem, samo to znam, da me je povabila na čaj drugega dne — ruski čaj — pristavila je smeje se, in da mi je rekla, naj ne pridem ob uri, ko ima obične posete.

Kakó sem bil srečen! Učil sem se ruskega jezika uže leta poprej, čital in pisal sem po ruski, ali govoriti! In vendar sem moral, pomagal sem si s hrvaščino, ko mi je nedostajalo ruske besede, in tako sva postajala vsak dan bolj domača, a njo sem vsak dan bolj oboževal. Kakó sem bil srečen, ko se je med burnim ploskanjem, zahvaljujé se občinstvu, nasmehnjala meni posebe! Oboževal sem jo in bil sem srečen, da sem bil le v njeni bližini, kjer se mi je zdelo, da sem poleg nje takó majhen, takó majhen!

Nehali so jej pošiljati darov, in čuli so se glasovi, da ona ne ljubi, ne more ljubiti nikogar, to pa jo je delalo še bolj zanimivo, in ko so jej priredili poslednji večer posebno slavaost, ko je bilo vse vzneseno, odlikovale so se tu najbolj — ženske.

Zapazil sem pri njej čudne momente. Včas, osobito ko sem prihajal, tekla mi je naproti, smehnjala se in pozdravljala me burno. Med govorjenjem stemnil se jej je mahoma obraz, postala je molčeca in žalostna.

Ostala je po dovršenih predstavah še nekaj dnij v Milanu, in jaz sem bil vsakdanji njen gost. Pravil, govoril sem jej mnogo, le tega nisem jej povedal, le to mi ni šlo raz jezik, kar me je težilo najbolj; o čemur sem sanjal po dnevi in po noči, odlašal sem od dne do dne, a ko sem jo videl pred seboj takó krasno, takó visoko nad vsakdanjostjo, splasil sem se svoje misli, bal sem se, da se mi ne zasmeje glasno ona, ki ni vzprejela ljubezni in laskanja grofov in baronov.

Zadnji dan pred njenim in mojim odhodom — ona bila je namenjena v južno Italijo, jaz v Francijo — sedela sva v pretrganem pogovoru poleg plapoléce peči. Mene je mučila neprenohoma misel in želja, da jej vendar povem, kakó jo ljubim in obožujem.

„Pač ste srečni, morate biti srečni! Kamor greste, povsod Vam trosijo cvetice na pot, povsod Vas čaka slava, veselje oboževanje, povsod si osvajate srca“...

„Da, za onih par dnij, ko sem jim pred očmi, a potem?“... Nisem znal, kaj bi jej odgovoril takoj.

Naslonila je glavo na dragi naslonjač, povzdignila oči ter govorila, kakor sama sebi: „Slava, veselje, oboževanje! Vso slavo, vse to veselje, vse cvetje in darove, s katerimi me obsipajo, dala bi za samo par ur prave ljubezni“...

Položila je roki v naročje ter zrla v daljavo, meni pa se je izvil iz težkih prsij le nekov khm, kakor da bi me praskalo po grlu.

„In kaj ljubijo na meni?“ Ta ljubi moj glas in umetnost, drugi celó slavo mojo, a tretji samo moje teló — pest prsti! in zasmejala se je prisiljeno, nervozno. „A da bi me kdo ljubil tako, kakor hočem jaz z vso dušo in srcem, da bi me ljubil radi mene same, da bi ljubil vse: duh, slavo, petje, umetnost in teló, da bi mu brala na obrazu, na vsem njegovem bitju, da sem mu le jaz vse, da me jednim objemom zaduši... kje je ta?“...

V istem hipu povedal jej je moj obraz, moje bitje, moj objem, da sem jaz isti, katerega išče, in bila je srečna, bila vsa srečna.

Odpovala je v staro Moskvo k svojim ljudem, a jaz sem šel takoj domu, da uredim vse potrebno za najino poroko in pohitim čim prej za njo. Prejemal sem od nje pisma vsak dan, a jaz sem jej pisal celó po dvakrat na dan.

Mesec dnij po onem srečnem dnevu dobim brzobjavko — oh kako sovražim od tedaj to napravo! — da je ona, moja nevesta — mrtva. Nekov Nemec zaljubil se je bil vanjo, še prej ko je jedenkrat pela v Nemčiji, našel jo je sedaj v Moskvi, in ker mu ni mogla vračati ljubezni, ustrelil je v svojem vzkipenju prej njo, potem sebe“.

Začele so padati prve kaplje, in mi smo šli molcé v koč, kjer je Barčič moral skrbeti, da nas zopet razvedri, meni je pa šumelo v glavi: In vendar je dosegla! Márica.

*) Vezelj = monogram.

Ruske drobtinice.

Съ міру по нитѣ, голому рубаху.

K 1. jan. 1895. l. bilo je v vseh državnih hranilnicah po 1.654.892 knjižicah 335.500.990 rub., bez odstotkov za l. 1894., kojih je bilo več nego na 10 milj. rub. Število knjižic se je, so razmerno z letom 1894., pomnožilo na 245.938 ali na 17,5%, a vsota vlog se je povečala na 16,4% ali na 47.955.620 rub. Poprečno pride na vsako knjižico 202 rub. 80 kop. Splošno število hranilnic je naraslo do 2.792. leta 1893. pa jih je bilo le 2.439, torej naraščaj znaša 333 hranilnic ali 14%. Najbolj so rastle hranilnice pri poštah i brzojavnih postajah, kjer so l. 1894. otvorili 338 novih hranilnic. Vse hranilnice pa se delijo: na hranilnice pri državni banki i njenih podružnicah — 136, pri gubernskih i njezdni državnih blagajnah — 564, i pri pošto-brzojavnih postajah — 2088. Tukaj pač vsaka številka predstavlja čisto zrkalce, v kojem blesti narodna štedljivost, narodna smaga. Na te številke bi ne bilo pretrudno napisati cele folijante komentarijev; a če sploh pravijo, da delo govori samo za se, naj bo tudi nam dovoljeno le vsklikniti, da številke govore same za se, i sicer goré gromoglasno... Varčnost torej nagledno napreduje v ruskem narodu; a trudoljubje? Tudi to menda pride, če so resnične besede De Jussieu-ja, koji pravi, da sta varčnost i trudoljubje nerazdelna. Vsaj najizdatnejši napredni dvigatelj-ruska vlada — se silno trudi, predramiti v nedrhi svojega velikana-ruskega naroda — to aktivno silo, katera spodbuja ljud k delavnosti, trudoljubju i poštenemu, samostalnemu življenju. Naša mlada carica vzela je vodstvo domov trudoljubja pod svojo oblast, v svoje roke, načelo kojih pa je duhovnega izvirja; kajti prvi dom trudoljubja bil je osnovan v Kronstatu otem Ivanom Sergejevim Kronštatskim, kojega za njegovo blagotvorno molitvo časti i hvali vsa sedanja Rusija. Carici je Bog dal 3. nov. hčericu, katero je naimenovala Olgo. Ves ruski narod je vzlikoval po tem povodu carske radosti, i vse mestne dume (mestni soveti) naznačujejo (odločujejo) izdatne podpore tem domom, kjer so uže urejeni; kjer jih pa še ni, jih pa skoro zgrade, na kar se delajo bogate i radodarne priprave v podobi odločevanja osnovnih sredstev i kapitalov. Vsak carski korak upravlja na to, da bi uvekovečili dobrohotnost carskega doma k svojemju narodu i blaginji narodni. Bož Tv.

„Triglavova“ dvajsetletnica v Gradcu vršila se je v dan 5. dec. s prav mnogobrojno udeležbo v Aninih dvoranah. Po pozdravu prvomestnika g. cand. iur. Tekavčiča in po zapetem geslu društvenem nastopil je slavnostni govornik g. cand. phil. Wester. K temu govoru pripomnili bi samo to, ne da bi se spuščali v podrobnostna razmotrivanja, da se nam na mnogih mestih zdi neprimeren taki priliki. Kakor naj je kritika povsodi dovoljena, vidi se nam, da mora biti kritikovanju odkazan pravi čas in pravi prostor; kajti potem lahko koristi, potem se lahko jasno določi, v čem ima govornik pravo, v čem ne. Temu, in če dobro zloženemu govoru, kateri so vsprejeli z burnim ploskanjem poslušalci, sledilo je nekaj komadov pesnjak in tamburaških točk. Dirigent zborom bil je Hrvat g. stud. med. Ivkanec. Ko so pripeli trak, podarjen „Triglavu“ od vseh slovanskih društev razun „Hrvatske“, na zastavo, in je „Hrvatska“ podarila sliko, predstavljajočo „Kronanje kralja Zvonimira“, otvoril je predsednik komerz, ter imenoval stoloravnateljem g. stud. med. Vojsko. Izbrani činovniki zahvalili so se „na podeljeni časti“, katerim so sledile razne napitnice, Bolgarom, Čehom, Hrvatom, Poljakom, Malorusom in Rumunom. V posamičnosti govorov ne bomo se spuščali; opozarjamo samo na to, da so vse take napitnice toliko zastarane in prejabljene, da se novega skoro nič več povedati ne da. S tem pa, da se govori raztezajo do bezkončnosti, ne pové se prav nič drugega, nego nekaj fraz več, kar silno otrudi poslušalce. V tem oziru bil je gotovo govor g. stud. iur. Leučarja najboljši; govoril je kratko, a imelo je vsebino, in ni se bilo treba vprašati, ko je izgovoril: kaj je pravo na pravem povedal ta gospod?! — Nekaj slov. govornikov moramo opozoriti na to, da ima slovenščina sama dovolj lepih igravov, in da jim ni treba bez potrebe rabiti srbizmov in hrvatizmov v govorih. To je po najmanj slaba razvada, ki naj se opusti.

Napili so tudi Rumunom in jih nazdravili brate. — Ako Rumuni tudi tirajo Slovanom ugodno politiko, zategadelj še dolgo niso naši „bratje“, kajti kar jih veže na nas, je po največ skrb, da se obranijo. Priznavamo, da je to malenkost, ker je beseda samo, na kateri se opotikamo. A pomisliti je treba, da so tudi besede, ki imajo jedro v sebi.

Med gosti opazili smo gg. svetnika Ljubica, advokata Klasinca, prof. Kreka, primarija dr. Ipavca in še več drugih gospodov. Zadnjemu imenovanu napilo se je, na čemur se je le ta v dovtipnem govoru zahvalil zbrani družini.

Med petjem, govori in zabavo pomaknil se je kazalec na drugo uro čez polnoči. Razhajati začela se je vesela družba v megleni noči v zavesti, da je zopet preživela lep večer.

A—r.

Dijaštvo. Odbor „Slovenije“ se je na III. rednem obćnem zboru dne 7. dec. preosnoval tako-le: Predsednik: stud. phil. Jožef Reischer; podpredsednik: stud. iur. Fran Stupica; tajnik o namestnik: stud. iur. Karol Stefan; blagajnik: stud. iur. Ivan Vrančič; knjižničar: stud. phil. Fran Gorišič; arhivar: stud. phil. Stanko Beuk; gospodarjev namestnik: stud. phil. Fran Jensenko.

V slov. akad. društvo „Slovenija“ na Dunaju je vstopilo letos do sedaj 100 članov-gotovo lepo število. Med temi je 50 pravnikov, 25 modroslovcev, 7 medicincev, 15 tehnikov, 2 veterinarca in dva stud. agr. Največ je torej juristov. Razmerno malo je medicincev. Zadnjih par let se jih je le malo posvetilo mediciničnemu studiju, a letos se je tudi k tej stroki obrnilo nekaj novincev. To je pač potrebno, ker v domovini še vedno nedostaje slovenskih zdravnikov, tako da se morajo večkrat nastavljeni inorodni prosilci, ki delajo potem razpor med narodom. Mnogo Dunajskih medicincev pa ni pristopilo „Sloveniji“ — večidel starejši, ki se uže bližajo koncu svojih studij. Mnogo je filozofov; dočim so bili poprej prave bele vrane, se jih je zlasti letos vpisalo silno mnogo na modroslovni fakulteti. No, nova gimnazija v Kranju in Celju uporabi tudi te moči. Največ članov je imela Slovenija v zimskem tečaju (XVIII.) 1877/78 110 čl., v II. 1869/70 95 in v tečaju XX. 1878/79 91, najmanj pa v XXXVII. 1886/87 in tečaju XXXIX. 1887/88 v vsakem 25, v XI. 1873/74 pa 26.

Na Dunajskem vseučilišču bili so trije slušatelji promovirani doktori sub auspiciis imperatoris. Pri nagovoru s strani juridične fakulte je povdarjal dekan pl. Philippovich — kar je za današnje razmere gotovo jako značilno — da ni zadača države ta, da vlada daje in s tem zagotavlja posamičnim družbenim krogom posebne koristi, nego ta, da more človeštvo telesne in duševne moči gojiti in jih uporabljati enakomerno.

ŽENSTVO.

Misli o ženski.

Dem Mann zur liebenden Gefährtin
Ist das Weib geboren;
Wenn sie der Stimme der Natur gehorcht,
Dient sie am würdigsten dem Himmel.
Schiller.

Kolika preprostost, da ne maramo i me — ženske — tega priznati! Emancipujemo se, z vsemi sredstvi prikrivamo svetu svoje notranje srčno in umstveno življenje. Bolj in bolj napovedujemo svojim sovražnikom boj — s peresom, dokazujemo, da smo z možem povsod in v vsem enakopravne in istih možnostih. Samostojne, prav od nikogar zavisne hočemo biti. Celo morje črnila smo uže porabile, da svet preverimo, da nismo tako slabotne, da bi nam se trebalo bati, da propademo v boju za ljubi kruhek. Me imamo dovolj fizične in moralne moči v sebi. Tudi kar se je od možke strani govorilo proti nam gledé našega razuma, naših „manjših in lažjih“ možganov, i to je uže sijajno ovrženo s slučaji, v katerih so imeli slavni možje še manjše in še lažje možgane od naših! Ako urši svoje mišice, postaneš močna; isto velja o razumu in spemini. In potem se sklicujemo kot na žive priče, da imamo res le me pravo na slavne, duhovite, energične ženske, ki so nadkriljevale mnogokoga izmed slavnih mož: Sonja Kovačevskij, George Sand, George Egerton, Pompadour, Marija Terezija i. dr. — nebroj žensk, ki so se proslavile za veke kot politikarice, učenjakinja, pesnice, pisateljice, slikarice, kiparice, dramat. umetnice i. t. d. — In ko smo tako res „pobile“ vse možke argumente proti nam, da bi nam morali priznati, da imamo pravo, tedaj se — po svojem običaju — lokavo nasmejijo, rekoč: „Hm, — to so bile le — izjeme, posamični slučaji!“ — kot bi bila genialnost in slava med možnostjo pravilo! I med njimi so talenti le — „izjeme, posamični slučaji“; o tem nas preverjajo celi parlamenti in mnogo vseučiliških stolic, kjer so „izjeme“ — neznane... —

Teorija je torej dokazana, a kako se uresničuje u praksi? Sposobnost*) imamo, mari pa tudi poklic? *Nebo del!*

Izborna pevka gre na konservatorij, radi krasnega in obsežnega glasu jej prorokuje vse najlepšo bodočnost. Samó stegne naj roko in — slava je njena... A glej! Seznani se z možkim. Morda je celó preprost človek, a — venit, vidit, vicit. Njemu na ljubo se odpove svoji slavepolni bodočnosti, vriskaje zamenja vse lorvorjevence s skromno mirtó. In zakaj? Poslušala je „glas narave“, — šla je za svojim poklicem: ona ljubi in je ljubljena. Kaj jej je slava proti ljubezni!

*) To niti sedaj najslavnejši kirurg Dunajskega vseučilišča, prof. Albert, ni mogel ovreči v svoji knjigi „Die Frau und das medicin. Studium“.

In če se pogledamo v zrcalu narodnega življenja, v narodni pesmi, kaj vidimo? ... Dekle občuduje v čistem potočku svojo krasoto. Kako radostna in ponosna je! „Za vse zaklade sveta svoje lepote ne da“. A kaj jej pravi potok? „... Ko pravi prišel, Vso tvojo lepoto zastonj bo imel!“

Prazno in smešno je torej, ono bojevanje proti temu, za kar pred vsem nas je vstvarila narava. „Die Seele des Weibes — das ist die Liebe“, pravi povsem resnično Lavra Marholm. Pravo življenje ženske je ljubezen. Prava žena najde svoj smoter, svojo srečo, svoj poklic le v življenju za moža in otroke. Slava, učenost je ne napolni nikdar s tolikim ponosom kakor zavest, da je kraljica v srcu svojega moža. Kje pokaže laže svojo požrtvovalnost, ves zaklad svojih srčnih in duševnih čednostij in toli živahno dokazovanih zmoglostij, kakor napram svojemu soprogu in svoji deci? Seveda pa i ona zahteva, da se jej njena ljubezen povrača v isti meri. S polovičarstvom, s kompromisi se ne zadovolji.

Ne tajim: i take so na svetu — celo mnogo jih je! — katere niso tako stroge v svojih željah. Hvaležnim srcem vzemo, kar se jim da; — ponosnejše, poštenejše pa hočejo biti absolutne vladarice v moževem srcu, ali je pa rajše zapuste, v svesti si, da je polovičarstvo — nečastno. Vse ali nič! Naj bi se zatorej ne domišljevali možki, da igra vsake ženske kar veselja srce, ako se poniža kdo izmed njih približati se. In — vi metuljčki, ne bodite tako preprosti ter ne mislite, da ne vemo, da ni vse zlato, ker se sveti. Ponosne, neemancipovane Slovenke vam reko:

„Smo poštene me Kranjice,
Vsak sleparček ni za nas;
Me hočemo bit' žene,
Ljub'ce ne za kratek čas!“

Vzor pametnega moža je čednostna, blaga in izobražena ženska, njej pa resnoben, zvest in značajan mož. Srce me boli, ko vidim, kako napačno vzgajajo dandanes nekateri roditelji srednjega stanu svoje hčere. Nemški jezik, malo francoškega, nekaj glasbe... pa je dovolj! Ta neodpustljiva površnost! Gotovo ne zahteva noben pametnik, naj bi ženska študirala ter se brigala za stvari, katere je v resnici — (ali pa le iz kruhoborstva!) — ne morejo zanimati. Vendar pa naj se uči dekle pred vsem materijske temeljito ter navaja misliti in samostojno soditi. Žena ostani žena v besede pravem pomenu in naj ne teknuje z moškim neprisiljena! — Žena bodi vredna polovica celote, katere druga polovica je — mož, kot pravi Kant. Je li pa to možno, ako je žena nevedna ter ne zna govoriti drugega, kakor o otrocih, toaletah in kuhinji? — Zakonec naj ne veže le ljubav, ampak pred vsem duševna sporazumljenost ter sličnost nazorov o življenju. Žena, zares izobražena žena ne sme biti možu le soproga, roditeljica otrok in pa — kuharica, temveč ona mu bodi tudi prijateljica, tovarišica, s katero more govoriti prilično o vsem. Sicer išče soprog družbe drugod, največ po gostilnah in kavarnah. Nihče ne zahtevaj, naj bi bila žena na isti stopinji izobrazbe kakor mož, — dasi bi ne škodilo, — a vé naj vsaka vsaj toliko, da mu sledi, da ga ume.

Ženske delokrog bodi — če le možno, — družina, njen poklic zakon, v kateri pa naj ne prinaša le svetlih koron, nego tudi zaklad srčnih čednostij in izobražen um. Sledeča „glasu narave“ se pač ne boče varala lehko.

Grimslava.

Iz Krčevinskih potočnic.

(Elegija.)

(Das Ewig-Weibliche zieht uns hinan. Goethe.)

Srčen Vam bodi pozdrav, predrage slovenske mladenke,
Koder prebiva vas kaj, bodi pozdrav vam povsod.
Drage in mile mi ste in take mi beste do groba,
Slave ljubiteljice, kdo vam pa ne bi bil rad?
Draga meščanka mi je, ugaja mi tudi tržanka,
Prosto kmetiško hčer čislal bom vedno najbolj.
Zmerom nam up ste sladak in vedno ste nada nam zlata,
Da bo iz vaših sinov nekda in našim rod,
Da klečeplazec ne bo, zavidnikov ne in lizunov,
Tudi plašljivcev ne, ne ovađuhov med njim,
Da nam iz njih bo pravi ponos nekda domovini,
Ki nam sedaj krvavi v mukah, nevoljah, skrbih.
Da se mi ne spremeni ta nada v prebitko prevaro,
Da ne ukani me up, veselec tožno srce.
Vedno ljubite svoj dom kakor mati prvorojenca,
Brižno ga negujoč ter zanj marljivo skrbč.
Kakor med žitom najbolj je draga rumena pšenica,
Med domoljubi takó meni najdraže ste ve.
Živi vas Bog in srečo nam daj na zemlji domači,
In domoljubja nikdar v srcih ne miní vam žar!

Božidar Flegerič.

Ljubeznjiva bralka, ali imam prav?

Pod tem naslovom sem se osmelil v 38. številu „Slov. Sveta“ izreči svoje veselje, da se množi *) število listovih naročnic in sotrudnic. Zajedno sem izrekel svoje priznanje o delovanju vrlih Slovenk za našo šolsko družbo. Konečno sem izrazil svojo radost, da so se lotile nekatere rodoljubke tudi miselnega dela, pisateljstva o nalogi prave Slovenke.

Usodil sem se pa dostaviti, da se mi zdé nekoje misli uže dovolj temeljito prelete, ter želel, da sprožijo sotrudnice „Slov. Sveta“ kaj novih vprašanj. — Dovoljujem si izdati še tajnost, da sem pisal one vrstice pod vplivem razgovora, ki sem ga imel malo poprej v ženski družbi. Ondi smo pretresovali — bez fraz, naravno, od srca! — nazore gospe Marholmove ter v njeni knjigi („Das Buch der Frauen“) navedenih pisateljic, umetnic in učenjakinj. Vsi smo bili jedini, da je v tej knjigi nakupičenih premnogo zanimivih mislij in trditev, da je ta knjiga — kar so priznali vsi Dunajski kritiki — i po svoji vsebini, i po svoji pripovedno-znanstveni obliki veleznanimiva ter vredna zaresnega in temeljitega študiranja.

V tem razpoloženju sem torej opozoril cenj. čitateljice „Slovanskega Sveta“ na dela gospe M. ter zajedno omenil še dvoje, troje knjig „o ženski“ z dostavkom, da je v njih „mnogo gradiva, ki bi zanimalo tudi naše ženstvo“.

Izrazil se nisem niti z jedno besedico „za“ ali „proti“ o onih knjigah. Želel sem le, da bi omenjene knjige služile sotrudnicam za objekt razmotrivanja. Naj bi je uže sotrudnice zagovarjale ali pobijale, to mi je bilo egalno. Mislil sem s tem izzvati živahno, koristno polemiko med našim piščim ženstvom, kateri bi se — po potrebi! — pridružili še sotrudniki. Tako se godi i v premnogh nemških, francozkih i. dr. listih, revuejah i. t. d. No, varal sem se.

Na moj člančič se je odzval le možki, ki je — ne razumevši mojega namena — jednostavno pobijal avtorje omenjenih knjig, pa vendar izrecno pristavil, da „naj (od mene) omenjenih knjig ženske ne čitajo bez kritike ter ne sprejemajo kar tako vsake v njih zagovarjane ideje. Kakor v vsaki knjigi, najdejo tudi v teh mnogo pravih, a tudi več napačnih nazorov.“

To afero pa je pograbil kot pes mesnato kost prva avtoriteta v ženskem vprašanju: dr. Mahnič. V zadnjem zvezku svojega krvavo-rdečega lista piše: „V žensko-dijaški prilogi „Sl. Sv.“ razvijajo se nazori, kakor jih še nismo brali v slovanski besedi. Neki „Gynaekophil“ podaje našim „Maričkam“ res zlate nauke!... Ženski tajni svetnik pred vsem izraža željo, da bi naše mlade Slovenke slekle — sramežljivost“ (ali čujete?! — „ter postale, kakor bi morale biti po vzoru tripičnih masonskih sester: Zdi se, kakor bi bil „Gynaekophil“ dotične nauke prepisal(!) iz čes. „Radikal. listov“ (žal, da ne umem češčine!)... „In da pač ne dvomimo, kako se ima vse vzeti, seznanja jih priporočujoč s prvimi in najostudnejšimi“ (oje!) „skrunitelji(!) ženske sramežljivosti... Da pa g. G—l svoje družice še bolj vpelje v tajnosti svojih „deviških namer“ (kdo se ne smeje), „jim koj navaja nekaj definicij o ljubezni, vzeti večinoma iz novejših materialistov in panteistov... Tako čednih(!) naukov ni še nihče (!) ženskam podajal v slovenskem jeziku. Hoče se

*) To pot pa še želim, da prav živahno agitujejo za njegovo razširjenje.
G—l.

res v vsem posnemati vzgled českih radikalcev!)" — Tako sem, ljubeznjiva bralka, radi svoje ponižne želje, da bi sprožile naše cenj. sotrudnice, na čelu jim premarljiva gč. Márica, kaj novih ženskih idej na podstavi onih del, doslej, torej uže dvakrat „umorjen“. — Navzlic temu pa se še vedno drznem domišljevati, da sem govoril z onim predlogom iz duše večine naročnic „Sl. Sveta“, ter predlagam vnovič, da začno po svojih močeh razpravljati cenj. sotrudnice o ženski sploh na podstavi onih „grešnih“ (??) knjig in onih citatov znanih slavnih mislilcev. Zajedno si usojam priporočiti jim v razpravljanje brošuro prof. Alberta „Die Frauen und das medicin. Studium“, dalje „Prof. Alberts Essay . . . , kritisch beleuchtet von Prof. Dr. Em. Hannack“ in „Die Frau und die Medicin“, Prof. Albert zur Antwort, zugleich eine Darstellung der ganzen Frage. Von Dr. M. Kronfeld“. — Ker imamo Slovenci tūe tudi nekaj gimnazijk na Dunaju, ki se hoté posvetiti akadem. študijam, zanimalo bo čitatelje „Slov. Sveta“, kako mnenje imajo naše cenj. sotrudnice o ženskih gimn. akadem. študijah sploh, in kako z ozirom na Slovenske še posebe. To željo izražam torej vnovič s potrebno skromnostjo, in ne da bi uže sedaj izrazil svoje nazore. Na delo torej! „Malo Vas je“, vrle sotrudnice, „a ste — ljudi“!!

Na Dunaju.

Gynaekophil.

RAZGLED PO SLOVANSKEM SVETU.

a) slovenske dežele.

Kranjsko. Dne 30. pr. m. napravil je Ljubljanski „Sokol“ v zvezi z društvom „Slavec“ in „Ljubljana“ svojemu bivšemu starosti Ivanu Hribarju bakljado in serenado. Imenovani pevski društvi peli ste pri tej priliki v prisotnosti mnogobrojnega občinstva zборе „Sokolska“, „Svoji k svojim“ in „Slovanski brod“. Serenadi je sledil slavnostni večer. Razni govorniki so nazdravljali slavljencu. Hribar je povdarjal v svojem govoru zlasti to, da goji „Sokol“ idejo pravega narodnega socializma s tem, da si je stavil nalogo, združiti vse stanovce, ki se navdušujejo za prava naroda. Novi starosta „Sokola“ je dr. Ivan Tavčar.

„Sl. Narod“ priobčuje članek, v katerem kritikuje postopanje posl. Kluna v drž. zboru. Tako veljaven poslanec, za kakoršnega se ima Klun, moral bi vendar v imenu svojih tovarišev vsaj omeniti važnejše naše zahteve. Toda Klun ni imel besede niti za Goriško gimnazijo niti za slov. vzporednice na Ljublj. realki. Niti zmenil se ni za koroške ljudske šole, niti za one na Štajerskem, ravno takó ne za slov. šole v Trstu, niti za učiteljske v Ljubljani in Mariboru, o pravniški akademiji pa uže celó ne. Dvojezični napisi in raba slov. jezika pri sodiščih in drugod zdijo se mu tudi premalenkostni, da bi povzdignil svoj glas.

³⁾ Mi s svoje strani dodajemo, da dr. Mahnič svetuje uredništvu „Slov. Sveta“, naj bi ne sprejemalo več takih spisov; „kajti uže samo omenjati take pisatelje, provzroča ženski skušnjavo, da si jih preskrbi in si ž njimi ognjusi domišljijo in srce“. Po načelu tega nasoveta bi bil moral tudi dr. Mahnič sam zamolčati iste avtorje in njih spise, a oboje je natanko navedel iz „Slov. Sv.“ Saj menda tudi „R. Kat.“ prihaja v roke iste vrste zrelih ali nezrelih ali pa še pobožniških žensk. Jednako bi ne smel on pri svojih razpravah navajati tistih filozofov in njih del, o katerih se mu zdi, da ne spadajo v krščansko, najmanj pa v katoliško filozofijo. No, dr. Mahnič je na Slovenskem jedin dospel do tiste stopinje zrelosti razuma, na kateri mu je dovoljeno čitati vsakatero literaturo, pogansko in pobožno krščansko, tako, ki ni še ali pa je uže na „indeksu“. Op. ur.

Primorje. „Slogina“ šola v Gorici se je zopet odprla. Vsled zahtevanja prizadetih roditeljev za šolo godnih otrok, je namreč vlada brzojavno nakazala vsoto, ki je za nadaljevanje poučevanja potrebna. Slovensko prebivalstvo bilo je radi postopanja dež. šolskega sveta jako vznemirjeno, a še le tedaj, ko je posebna deputacija zahtevala od okr. glavarstva odločno svojih pravic, spomnila se je vlada na dolžnost, ki jo ima napram davke plačujočim državljanom. No podpora, ki jo je odločila sedaj vlada, je majhna, zadostna za nekaj tednov; vse vpraša sedaj, kakó jo ukrene vlada dalje.

Štajersko. Za sedanje štajerske razmere je jako značilen dopis, ki ga prinaša iz Spodnještajerskega „Politik“. Dopis opozarja na najnovejše gibanje na slovenskem Štajerju, katero je izzval klerikalni „Slov. Gospodar“, in ki zahteva, da slov. poslanci v drž. zboru potegnejo s kršč. socialisti, aliter Luegerjem. Dopis konstatuje tudi, da se iz vrst mladih kapelanov poraja tudi na Štajerskem kranjski katoliško-narodni podobna stranka. Nasled je dopisnik za to, da ostanejo slovenski državni poslanci v Hohenwartovem klubu in ne pristopijo novej katoliško-ljudski skupini barona Dipaulija, zlasti sedaj ne, ko je zopetni vstop Klaičeve skupine v Hohenwartov klub skoro zagotovljen.

Da ima kranjska klerikalna stranka na Štajerskem mnogo pristašev in sosebno mnogo duhovščine za seboj, o tem priča naš latinizatorski dnevnik, in mi se ne čudimo, če v bližnji bodočnosti nje privrženci tudi tam nastopijo kot posebno organizovana stranka ter tako naredé prepad med posvetnim razumništvom in svečenstvom. Nas zanima le dejstvo, da tudi najpomirljivejša politika — in kakó pomirljivi so Štajerci v tem pogledu, to je vsem predobro znano — ni mogla preprečiti porajanja politične stranke, s katero živi narodna stranka na Kranjskem uže leta in leta v hudem boju. Štajerci so to nasprotstvo vedno principijalno grajali in se ga doma izogibali. Kljub vseh njihovej boječnej politiki pa se jim jednak boj uže napoveduje.

Slovenske goste, ki so prišli v Zagreb ogledat si novo gledališče, so v Zagrebu z velikim veseljem vzprejeli. Opoldan je bil skupni obed, pri katerem se je napilo mnogo zdravic, ob 6. uri zvečer pa predstava v gledališču. Predstavljala se je vesela igra „Berite novice“, jeden akt iz „Teuta“, jeden iz „Madame sans Gène“, balet in osma slika iz „Zrinjskega“. Po predstavi bil je komers, kjer sta govorila med drugimi tudi dr. Tavčar in Ivan Hribar. Govornika sta povdarjala slovensko-hrvatsko vzajemnost, jedinstvo dveh narodov, ki se prav za prav ločita samó po narečju. S ponočnim vlakom se je večina Slovencev vrnila iz Zagreba, kjer se je čutila vsled bratskega vzprejema kakor doma.

Josip Štefan. V nedeljo, 8. dec., so na Dunajskem vseučilišču pod „arkadami“ slovesno odkrili mramornati spomenik, ki predstavlja v visokem relijevu l. 1893 umrlega učenjaka, slovenskega rojaka. Kdor je poznal pokojnika, takoj izprevidi, da je obraz z vsem „držanjem“ dobro zadet. K slavnosti se je bilo zbralo v mali dvorani poleg nekoliko dijakov tudi mnogo profesorjev in sosebno učencev Štefanovih, med damami tudi vdova pokojnikova. Slavnostni govor je imel dvorni svetnik prof. Boltzmann, jeden največjih učencev Štefanovih. Označeval je Štefana kot velikega znanstvenika, kot strokovnjaka teoretične fizike, pa tudi kot fizikalnega eksperimentatorja. Štefan je mnogo važnega izsledil, pa tudi izumil več jako praktičnih sredstev za merjenje in eksperimentovanje v fiziki.

Vrhu tega je povsod zapletene dokaze popravil in spravil na najpreprostejše formule. O vsem tem bi se dale knjige polniti. Štefan je bil izredno marljiv, vse profesorske življenje je posvetil učenju in pisanju izsledovanj. Učitelj je bil vzoren, mojster v predavanju. Kljub svetovno znani učenosti ostal je vedno skromen, nikdar ni potoval čez avstrijske meje, nikdar se ni udeležil učenih shodov. Boltzman pravi, da bi bil mnogo bolj pospeševal pomen svojih učenih plodov, ko bi ne bil tičal vedno doma pri svojem delu. „Bil je preskromen“, in to je avstrijsko svojstvo, povdarjal je govornik. Naposled je opisal njegov plemeniti značaj. Občinstvo je z veliko pohvalo sprejelo na razne strani razprostirajoče se označevanje. Kar smo pogrešali, je bilo to, da Boltzmann niti z jedno slovko ni znil o tem, da je bil Štefan slovenski rojak, da je slovenska mati rodila tega ženjalnega strokovnjaka. No nemški učenci njegovi najbrže dobro vedo, da Štefan je ostal po čustvovanju in mišljenju ne le veliki fizik, temveč tudi Slovenec, tudi Slovan. Štefan kot učenjak tihega značaja ni imel prilike razkriti svojega mišljenja, a znanstveniki, ako bi bili zares objektivni, bi morali kazati vsaj na pokolenje takega genija, od katerega imajo sami največje dobičke.

Omenjamo še, da za Štefanov spomenik so nabirali doneske le med učenci in v obče privatno, in Boltzmann je sam izjavil, da vlada nima zato sredstev na razpolaganje, z druge strani je pa vendar trdil, da zaslužni možje se vendar primerno slavé v Avstriji. Ali ni bila torej vladina dolžnost, pokazati, da vé ceniti take veljake! Lepo pa je, da je Štefanov izborni učenec, polkovnik dr. Albert pl. Obermayer stopil na čelo za zbiranje doneskov k spomeniku, in da je isti polkovnik naposled spomenik izročil vseučiliščnemu rektorju v stalno zaščito.

b) ostali slovanski svet.

Državni zbor. Te dni je bila generalna debata o letošnjem proračunu. Govorili so med drugimi Mladočehi: Stranský, dr. Kramář, dr. Pacak, potem posl. Gregorčič, Nabergoj i t. d. Povod raznih teh govornikov je vstal gr. Badeni ter obsežniše razkladal in dopolnjeval ob nastopu razglašeni vladni program. Danes le nekoliko o tem. On smatra duvalizem za neizogibno drž. potrebo, to pa mu ne brani, da je treba potezati se za tostranske državne interese. Mladočehi, pravi on, občejuje s sedanjo vlado, ali substrata za kaka pogajanja še ni med njimi in vlado. Jugoslovanom hoče vlada ustrezati po načelu dokazanih aktualnih potreb, to se pravi, z mrvicami od slučajih do slučajih ali tudi od usluge do usluge. Južni Tirolci naj ne upajo, da se njih del odloči od skupnosti, zastopane po dež. zboru; drugače pa hoče vlada poštovati njih zahteve, zato želi, da vstopijo v dež. zbor. Volilna reforma je uže tiskana; vlada svoj načrt razglasi v 1. seji po novem letu, t. j. najbrže v febr. 1896. Vlada hoče voditi in povdarja, da uradniki so dolžni soglasno z njo postopati. To so glavne točke nove izjave.

Galicija. Poljska ljudska stranka imela je dne 9. t. m. shod, na katerem je predlagal Stapinski, naj stranka z ozirom na to, da se kmalu snide dež. zbor, precizuje svoj program. P. Stojalowski je predlagal, naj sprejme stranka program krščansko-socijalne stranke, čemur je pa Stapinski krepko ugovarjal in nazval Stojalowskega farizejem.

Predlog Stojalowskega je bil odkazan eksekutivnemu odseku stranke, sestajočemu iz ljudski stranki pripadajočih dež. poslancev.

Adolf Ivanovič vit. pl. Dobrjanskij, c. kr. dvorni svetnik, velezaslužni državnik, velik učenjak, slovanski genius, očaj sedanjega Slovanstva, praznuje v dan sv. Miklavža po starem koledarju, t. j. 18. dec. svoj rojstni dan in 93. završeno leto svojega izredno plodovitega in blagonsnega življenja. In tudi v tej starosti on neumorno deluje; Slovani mu od srca želé, da bi ga Previdnost ohranila še dolgo pri dosedanjem čvrstem zdravju. „Еще многоя лѣта!“

Hrvatska. V hrv. saboru je dne 5. t. m. posl. bar. Rauch kritikoval vladino gospodarsko politiko s posebnim ozirom na vinorejo in konjerejo. Frank je interpeloval bana radi nezakonitega posezanja političnih uradnikov v občinske volitve. — Vlada je prepovedala prolog, ki bi se imel govoriti v Zagrebem narodnem gledališču ob priliki prihoda slovenskih gostov. — Tisti dijaki, ki so podpisali in objavili znano izjavo proti rektorju dr. Spevcu, so za vedno z Zagrebskega vseučilišča relegovani. Na Dunaju se je zasnova posebnih pomožnih odbor za vse obsojene in relegovane dijake. — Tudi hrvatski delavci so pričeli izdavat svoj list, ki se imenuje „Hrvatski Radnik“.

Jugoslovanska akademija. Dne 6. nov. je čital v seji filozofsko-jurističnega oddelka Jugoslovanske akademije znanostij in umetnostij nje pravi član g. dr. Fran Vrbanič velepomembno razpravo „Demografske razmere pri Jugoslovanih“. Oziral se je v svoji razpravi samo na one kraje, kjer so Jugoslovani naseljeni v večini. Razlaga število in gostost prebivalcev v teh deželah, narodnost, spol, veroizpovedanje in naposled porode in pomore ter navaja povsod razliko med jugoslovanskimi kraji in ostalo Evropo ter njih vzroke. Vzrok različenosti v gostosti Jugoslovanov so bolj socijalni in gospodarski nego pa naravni, (konfiguracija zemlje, razdelba topline etc.). Sedmi del prebivalcev jugoslovanskih krajev ne spada k jugoslov. plemenu, nego tvori tuj element. Možki spol je po številu jači kot ženski (na 1000 mož 963 žen). Vzrok tej posebnosti leži v odnošajih poroda in pomora in sicer takó, da je v mlajšji dobi z jedne strani večje razmerje možkih porodov in z druge manjši pomor otrok možkega spola, nego v drugih evropskih državah, v tem ko v starejši dobi odločuje o tem večji pomor žen. Število oženjenih ljudij je v Jugoslovanih večje kot kje drugod, in to takó, da, čim dalje kako pleme stanuje proti vztoku, tem bolj raste razmerje oženjenih in omoženih. Povprečno živé med Jugoslovani štiri desetine v zakonu. V prvi vrsti odločuje za to razmerje dejstvo, da se sklene vsako leto pri Jugoslovanih razmerno več porok kot drugod. Tudi se ljudje tu bolj zgodaj ženijo kot drugod. Plodnost zakonov giblje se približno v istem obsegu, kakor v drugih državah, takó, da spadajo povprečno na vsak zakon štirje otroci. Prerani zakoni vplivajo slabo na plodnost zakonov. Število zakonskih otrok je tam večje, kjer se ne sklepajo prerani zakoni. Število prvotnih zakonov t. j. takih, kjer oba poročenca stopita prvič v zakon, je pri Jugoslovanih manjše, nego drugod. Posebno mnogobrojni so pri Jugoslovanih zakoni med vdovci i vdovami. Porodno razmerje je pri Jugoslovanih večje kot v drugih državah, izvemši Rusko in Ogersko. Vzrok temu pa ni plodnost prebivalstva, nasprotno, plodnost prebivalstva je tam najmanjša, kjer je porodno razmerje največje. Velikemu porodnemu razmerju je vzrok veliko število oženjenih in omoženih. Pomor je v jugoslovanskih državah dosti velik (25 na 1000). Vzrok temu je, da je pomor v srednjih in višjih razredih večji nego v drugih krajih Evrope. Pomor

otrok pa ni prevelik. V jugoslovanskih deželah, izvemših Bosno in Hercegovino ter Črnogoro, se rodi vsako leto 119.009 duš več nego jih umrè. Posebno velik je v Jugoslovanih odstotek najmlajših dobnih razredov. Na koncu svoje razprave naglašal je akademik potrebo, da se demografske razmere preiščejo natanko, ker se moremo še-le potem seznaniti z razlikami posamičnih jugoslovanskih plemen na kulturnem, gospodarskem in socialnem polju.

Ogersko. Gabrijel Ugron je napadel sedanjega zunanjega ministra radi postopanja glede na Turčijo, češ, da v Turčiji se deluje na vznemirjanje, da bi se le doseglo razdeljenje Turčije, kakor nekdanja Poljske. Ugron naglašal, da Madjari so in morajo biti največji prijatelji Turčije, to je v interesu tudi madjarske države. Madjari so torej prvi prijatelji Turkov in sedaj tudi Židov, in tem Madjarom naj se uklanjajo ariški narodi!

Posl. Bujanovics je pozval finančnega ministra, naj se izjavi, katerim smerom misli slediti pri obnovitvi pogodbe z Avstrijo, in ga zlasti opozarjal na veliko važnost trgovinske in carinske pogodbe. Govoril je proti avstrijski tarifni politiki, ki škoduje Ogerski v tem oziru, da morajo veči posestniki dražje kupovati industrijske izdelke.

Ogerski minister notranjih del je, kakor znano, izdal naredbo, s katero je odpravil iz Peštanskih elementarnih šol pouk nemškega jezika. Graški profesor Schuchardt je zoper to naredbo spisal posebno brošuro. In kaj mu odgovarjajo Madjari? V „Budapesti Hirlap“ piše Eugen Rakosi: Ali more omikan človek odobravati, da se 7—8letni otroci učé uže dveh slovníc, in imenuje tako postopanje naravnost mučenje otrok in zatiranje vzgojeslovja. Tega pa človekoljubni Madjar ne piše, da slovaške otroke na Ogerskem uže s 3 leti podé v madjarske otroške vrte. To ni nobeno mučenje, nobeno zatiranje pedagogije!

Srbija. Radikalna stranka protestuje proti temu, da se izvrši revizija ustave takó, kakor je to označil kraljev prestolni govor. Po nazorih iste namreč ni niti Skupščina niti ustava od l. 1888. Ker se morati najprej dve redni Skupštini z dvetretjinsko večino izreči za revizijo, in se more še le potem sezvati velika Skupština, se stvar le zavlačuje, in pred dvema letoma ni pričakovati nove ustave. O izpremembi ustave pa bo odločevala naprednjaška stranka, ker ima v Skupščini večino. „Odjek“ zahteva, da se za revizijo ustave od l. 1888 sezone samo Velika skupščina. Tudi liberalni listi ne stavijo mnogo zaupanja v delovanje Skupštine. Razpravlja je prestolni govor, izraža „Srbska Zastava“ bojazen, da se zopet ne prekorači proračun, kakor se je godilo zadnja leta. Reforme, ki jih misli vlada uvesti v vojski, bodo stale mnogo denarja, in prav verjetno je, da Srbija zagazi takó v nove finančialne stiske. Naznanilo o reviziji ustave od l. 1888 pozdravlja sicer kot nov korak k svobodi, vpraša pa, kdaj se završi revizija.

Bivši srbski regent Jovan Ristić je izdal brošuro, v kateri razpravlja na podstavi dosedaj večinoma nepoznatih listin zgodovino balkanske zveze, ki je bila v istini v šestem desetletju našega stoletja. Inicijativo balkanski zvezi je dala Grška, s katero je Ristić l. 1867 sklenil pogodbo o medsebojni podpori in obrambi. Podobno pogodbo je sklenil uže l. 1866. s Črno Goro. Tem državam je pristopila l. 1868 tudi Romunska, posebna pogodba z Bolgarsko pa je proklamovala personalno unijo s Srbijo pod Mihaelom Obrenovićem. Kljubu tej dejanski zvezi so pa — kakor nadaljuje Ristić — Romuni, Bolgari in Grki pustili Srbe v vojni iz l. 1876 na cedilu, izgovarjaje se, da so sklenili zvezo le z Mihaelom Obrenovićem. Ko je izbruhnil

vstanek na Kreti, hotel je Ristić vsekakor priskočiti Grkom na pomoč in je — v smislu sklenene pogodbe — za trdno sklenil Turčiji napovedati vojno. Toda moral je opustiti svoj namen, ker je l. 1869 grško ministerstvo Zaimis izjavilo samo, da so Grki preslabi, da bi mogli maščevati svojo čast. Niti najvitalnejši skupni interesi niso mogli vzdržati zaveze. Na Londonski konferenciji l. 1870, ko je šlo tudi za regulacijo Železnih Vrat, so romunski zastopniki Srbe popolnoma zapustili, istotako na Berolinskem kongresu. Ristić razkriva v svoji knjigi tudi razmerje med Rusijo in Srbijo v l. 1868 in 1870. Iz njegovih izjavanj, katere podpira z uradnimi listinami, je razvidno, da je Rusija Srbiji vedno odsovetovala ofenzivno nastopanje. Aleksander II. je Ristiću v avdienci sam rekel, da imajo Srbi v njem dobrega prijatelja, ki jim priporoča potrpežljivost in zmernost. Istotako je tudi Rusija po vplivu kneza Gorčakova dosegla, da l. 1870, ko se je vnela frankozko-nemško vojna, na Balkanu niso nastali nemiri. Balkanska zveza pa je ostala vedno le na papirju in ni mogla zaprečiti bratomorne vojne med Srbi in Bolgari l. 1885. Naposled dementuje Ristić vest, da je grof Andrassy knezu Mihaelu pri nekem sestanku ponudil Bosno in Hercegovino pod uslovjem, da je knez Avstriji v vsem na razpolago. Andrassy je po trditvi Ristića takrat le hotel pregovoriti kneza, da ovira velikosrbsko stremljenje v južni Ogerski, in se pritoževal o razširjanju pauslavizma v tedanjih ruskih vladnih krogih.

Bolgarsko. Komisija, ki je imela nalogo preiskati Stambulovo vladanje, je te dni izdala poročilo, v katerem priobčuje rezultate svojih izsledovanj. Poročilo kaže Stambulova v pravi luči kot tirana in grozoviteža, naravnost kot sleparja. Stambulov je neštivilnokrat prekršil zakon o skrivnosti pisma, nedotakljivosti osebe in stanovanja. Vzdrževal je celo četo tajnih policajev z denarjem, ki je bil namenjen v iztrebljenje razbojnikov. Kot vsemogočni ministerski predsednik je izrabljal svoje mesto v sebične namene; tako si je pri naročbi pušk in topov vedno za se pogodil velike provizije. Državo je takó oškodil za več milijonov gld., katere je porabil vse za se. Proti volilcem, ki so volili njegove nasprotnike, nastopal je vedno z vojaško silo, in dal nasprotnike zapreti na podstavi od njega samega izmišljenih prestopkov. Komisija predlaga, naj se vse listine izroče državnemu pravdnstvu, da isto potem zasleduje krivce in pozivlja Sobjanje, naj tudi nekdanje ministre, med njimi Tončeva, Savova, Petkova itd. posadi na zatožno klop; zaradi umrlih nekdanjih ministrov Stambulova in Nutkurova pa postopa proti njihovim dedičem procesualnim potom.

Sobjanje posovetovalo se je dne 1. t. m. o reviziji penzij, katere je dovolilo prejšnje Sobjanje. Med drugim znižala se je tudi penzija gospe Belčeve, vdove Stambulove žrtve.

Takiev je predlagal obče pomiloščenje za vse tiste, ki so se od l. 1886 izselili, med temi tudi za vse častnike, ki so med tem časom vstopili v rusko vojsko. Isti dan sezvali so dijaki v Sofiji velik shod, ki je bil precej viharen. Takiev je hudo napadal vlado. Shod je sklenil resolucijo, naj zahteva Sobjanje od vlade, da ista stori potrebne korake v korist Makedoncev.

Rusija. Car Nikolaj II. je odredil, da preneha veljavnost one naredbe njegovega pokojnoga očeta, ki določuje, da se smejo na zahodnih železniških progah postavljati le uradniki pravoslavne vere, na vzhodnih pa v večini samó taki. Uže car Aleksander III. se je ustavljal tej naredbi in se udal še-le potem, ko sta mu ministra

Krivošin in Vanovskij izjavila odločno, da sicer ne moreta jamčiti za varnost prometa.

Turčija. Vprašanje o drugi stacijski ladiji je vendar rešeno. Konzuli Italije, Angleške, Rusije in Francije so se sešli v Erzerumu in sestavili spomenico, v katerej pravijo ugodno, da ondotnih nemirov niso bili krivi Armenci, nego Mohamedanci, ki so prve izživali. Sama Turčija priznava, da so ob sedanjih nemirih pomorili 60.000 Armencev in drugih kristijanov. Po tem moremo soditi, da je umorjenih tudi 100.000 ljudi!

Italija. Velepomenljiv in za razmere v Italiji značilen je govor marchesa Rudinija v italijanski zbornici. Rudini je opozicijski, a jeden najzmernejših elementov. Kljub temu pa bi besede iz ust najskrajnejšega radikalca Crispija ne mogle ostreje obsoditi. Proglasil se je odločnega nasprotnika italijanske abesinske politike, češ Italijani imajo v domovini toliko gorja in revščine, da je nesmisel, če žrtvujejo denar za pridobitev dežele, ki jim ne more donesti nikake koristi. Crispijevo vladanje je osvetlil v pravi luči. Po njegovem prepričanju niti burbonska vlada ni bila tako kruta, takó nasprotna vsakemu svobodnemu pokretu kakor Crispijeva. Rudini omenja, kakó nečloveški je nastopal Crispi proti ljudem, ki niso bili nikdar državi nevarni, ki so v svojem navdušenju za dobro stvar bili le preodkritosrečni — vse je vrgel v temnico. Da pa ne bi sum nestrpnosti in tiranstva, sum zatiranja vsakega svobodnega mišljenja obsenčil njegovega vladanja, izjavil je Crispi javno v zbornici, da ne pozna razločka med socializmom in anarhizmom. Rudini mu je jasno dokazal, da ne razločuje med apostolatom misli in apostolatom hudodelstva. Tudi Crispijevo versko prepričanje je bilo predmet Rudinijevega govora. Norčeval se je namreč iz njega, ki je povdarjal, da tudi veruje v Boga, a v vsaki črni kuti uže vidi strašilo in nevarnost za državo. Rudini je napravil s svojim govorom na vso zbornico velik vtis. Da bi merodavni krogi verjeli njegovim besedam, ki slikajo tužno stanje prebivalcev Sicilije in tiranstvo Crispijevo, vedeli bi, kak je tretji član toliko mogočne evropske trozveze.

KNJIŽEVNOST.

Ilustrovani narodni Koledar za prestopno leto 1896. Uredil in izdal Dragotin Hribar. Tiskal in založil D. Hribar. Cena: eleg. vez. 1 gl. broš. 70 kr. Koledar prinaša med drugim životopise prelata Kosarja, Jos. Cimpermana, Antona Kremplja in Andreja Praprotnika, nekaj manjših zanimivih povestij in študije Simona Rutarja „Velika Moravska in staroslovenski jezik“, perzijsko pesem „Šah Nuršivan“, preložil Aškerc, popis potresov na Slovenskem in spis R. Knafliča „Zgodovinska in kulturna črtica o čeških razstavah.“

Odbor „Matice Slov.“ razpisuje po določilih Jurčič-Tomšičeve ustanove 200 goldinarjev častne nagrade izvirni povesti slovenski, obsežajoči najmanj 10 tiskovnih pol, oz. dve častni nagradi po 100 gl. dvema povestima (epičnima pesmima) po 5 pol. Vrhu tega dobé pisatelji

še navadno pisateljsko nagrado. Razpis povdarja, da večina „Matičinih“ členov želi, da naj „Matica“ goji krepkeje v svojih društvenih knjigah leposlovje in pozivlja priznane slov. pisatelje, zlasti one, ki so se je ogiblali dostej, naj stopijo v krog „Matičinih“ sotrudnikov.

Osvěta. Ročnik 25., čislo 12. Vsebina: Pavel Jos. Šafařík mezi Iihoslovany. Piše dr. Konstantin Jireček. Sázavský klášter za doby románské, napsal Ferd. Lehner. Ruská literatura roku 1894, piše Jos. Mikš, Ludvik Pasteur od dr. O. Schrutze. Dalje več pripovednih-zabavnih spisov Zprávy hospodárské a sociální od dr. E. B. Šinku i. t. d.

„Osvěta“ je završila s to št. svoje 25 leto; list je izboren, mi ga najtopleje priporočamo.

Naše doba. Revue pro vědu, umění a život sociální. Roč. III. Listopad. seš. 2. Vsebina: Národospodářské a sociálnopolitické feriální kursy v Berlíně, napsal dr. Gruber. Národopisné Museum Československé. Z naší novější poesie politické. Piše Fr. V. Krejčí. Zolův naturalism Stud. T. G. Masaryk. Slovensko od let šedesátých.

I. додаток раду и именику „Матице Српске“ године 1895. Извјештај управног одбора „Матице Српске“ године 1895. II. додаток раду и именику „Матице Српске“ године 1895. Извјештај књижевног одјелена и одбора „Матице Српске“ о свом раду 1894—1895. У Новом Саду. Штампарија српске књижаре браће М. Поповића 1895. V dodatku javlja upravni odbor, da hoče občenemu zboru predlagati, naj dovoli 600 gl. v ta namen, da se popolni društvena knjižnica zlasti s starimi knjigami, ki se dosedaj ne nahajajo v njej. Dalje predlaga odbor, naj se dovoli uradnikom „Srbske Matice“ za slučaj onemoglosti pokojnina. Književni odbor omenja slavnostnega govora v spomin Račkemu in slovesno obhajanje stoletnice rojstva Pavla Jožefa Šafaříka. Društvo je izgubilo dva odlična člana Milodara Šapčanina in dr. Ljubomira Radivojeviča. Drugo leto hoče „Matica“ izdati delo „Estetika ili nauka o lepome za školu i za narod“ iz peresa dr. Stevana Pavlovića. Za „Letopis“ je sprejetih 49 člankov, od klonjenih 11.

Opomnja upravništva. Blizamo se koncu leta, a mnogoteri naši naročniki so nam ostali dolžni vso ali nekoliko letošnje naročnine. Drugi, kljub opominom, niso poplačali naročnine niti od prejšnjih let. Povedali pa smo že mnogokrat, da mi smo obvezani, tiskovne in vse druge stroške sproti pobotavati. Prosimo torej vljudno, da sedaj izpolni vsakdor svojo dolžnost nasproti nam. Po novem letu ustavimo list vsem tistim, ki so nam dolžni od prejšnjih let in zajedno izterjamo te dolgove sdodnijskim potom. — Nekateri Tržaške naročnike prosimo, naj pošljejo po „Slov. Svet“ na pošto, ker ga poslednja ne razpošilja bez pristojbine 1/2 kr. za iztis. Ista pošta nam je vrnila uže zopet več iztisov pa 42 št. Če ne pojde drugače, bomo stavljali mi na vsak iztis še po jedno poštno znamko po 1/2 kr. — V Trstu je na prodaj sedaj „Slov. Svet“ pri Lavrenčiču, trafikla (Piazza della Caserma) in Wieserju (trafikla), Via della Pesa, tistim, ki nimajo kake številke od letos, naj se oglašé sedaj, da jim ustrežemo; pozneje sestavimo letnike in ne bomo oddajali posamičnih števil.

Naše somišljenike in prijatelje našega lista prosimo, da pomagajo razširjati naš list. Od primernega pomnoženja naročnikov je zavisen obstanek listu.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja vsak petek na 8 straneh, slučajno s prilogi. Stoji za vse leto gl. 5, pol leta gl. 2.50, četrt leta gl. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrt leta 1 gl. — Posamične številke se razpošiljajo po 12 kr. — Zunaj Austro-Ogerske na leto 6 gl. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročnina, reklamacije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), VII Hofstallstrasse, Nr. 5.